

תירובני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 360
אייר תשפ"ג

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

עמוד תאורה מתרחב אך עקום ליטון ונפסל

שסובר שאם העמוד ממשיך למעלה מגובה המשקוף מצדד הפמ"ג להחמיר, ואפילו שהמשקוף מעל העמוד הרי זה מהצד. מ"מ בעמודי התאורה הורו הרבנים שמתחשבים בחלק התחתון בפני עצמו, ואז החוט נמצא מעל כולו. וביארנו במק"א שהטעם כי רק שפת העמוד היא העמוד, ובעמוד תאורה עגול שבשפה של החלק התחתון אין המשך מעליו כלל, והחלק הממשיך בעמוד התאורה יותר דק, אינו המשך לחלק התחתון, ויוצא שהמשקוף מעל כל העמוד.

אך הדגשנו בשיעורים שכל זה כשיודעים לכוון את הלחי תחת החוט במדידה כשרה [בבבוק או בפסל המיוחדים לזה], אבל בלי לכוון זה גרוע מאוד, כי יתכן שהעירוב פסול כמה שנים ואף אחד לא שם לב, כי חושבים שהעיקר שהעמוד מתרחב. למעשה בעמוד שלפנינו החצי העליון התעקם בצורה ניכרת, והחוט לא הגיע עד מעל החלק המתרחב. האברכים ניסו לומר שאולי להקל ולהחשיב גם את החוט המסתובב סביב העמוד כהמשך המשקוף, ואולי חלק ממנו יהיה מעל החלק המתרחב. והנה בעצם הסברא, הורו הרבנים שלא להתיר כן, אלא החלק שכרוך סביב העמוד ואינו קו ישר עם החוט שמעל הפתח, אין להחשיבו משקוף. אבל כאן הראינו לאברכים במדידת הנטיה של העמוד, שגם הצד האחורי של העמוד אינו מעל החלק המתרחב, כי ראש העמוד נוטה כעשרים ס"מ מהחלק התחתון. וא"כ אין אפשרות להתירו כלל.

מדברים אלו אנו לומדים, שגם כשכל החוטים קשורים יתכן שהעירוב פסול, אם הבדוק אינו בקי בפרטים ההלכתיים שבשטח.

בשורה משמחת

השבוע נפתחה מסגרת מיוחדת בנושא "תחומין"
לשילוב בוגרי השיעורים במענה הטלפוני המשודרג של מוקד העירוב, לאחר הכשרה מיוחדת ומבחן קבלה להיות "מורה הוראה".

להצטרפות לתכנית יש לפנות למרכזיה של מוקד העירוב -
05484-83320 שלוחה 6

הזדמנות!!!

ניתן להצטרף גם מי שלא היה בשיעורים עד כה, על ידי רכישת הסידרה ולימוד עצמי בשילוב ההקלטות והמצאות. ניתן לפנות לטל' ולקבל בדיסק אונק.

עמוד קרס ונשאר עומד נטוי הרבה מהו שיעור העקמימות

עוד הוספנו בימי בין הזמנים לנסוע עם תלמידים מהשיעורים לתקן עירובין בפועל. ביום חמישי האחרון נסענו עם שני אברכים למושב ה. ליד אשקלון, שאחד מהאברכים נהיה הבדוק הקבוע של המושב ההוא, והוא נוסע מידי שבוע לבדוק אותו.

עמוד קרס ועומד בצורה נוטה מאוד

בתחילה שיפצנו כמה מקומות, העמדנו עמודים חדשים, גזמנו ענפים שהפריעו, ועוד, אחרי צהרים כשניגשנו לבדיקה הרגילה, השעה כבר היתה מאוחרת, והיה צריך לבדוק ברזיות ולא להתעכב. ופתאום באחד מפניות הישוב אנו רואים שהעמוד התעקם הרבה מאוד, התברר שבעקבות זרימת מי הגשמים קרסה תלולית האדמה שעליה הוא עמד, ולא נשאר לו תמיכה כראוי. אמנם עדיין החוטים היו מעל קצה

סיוורים רבים התקיימו בימי בין הזמנים

בס"ד מתחילים את זמן קיץ אחרי חודש מלא בפעילות קודש למען העירוב ולימוד ההלכה. כבר בתחילת חודש ניסן התקיים סיור לאברכים בבני ברק, שהשתתפו בשיעורים ללימוד העירובין למעשה, בעירוב השכונתי במרכז העיר באזור גן ורשא. במהלך הסיור עברו האברכים במשך כשעתיים על מגוון הלכות מעשיות, והאחראי על העירוב הרב דוד גרנט שליט"א הסביר את הבעיות ההלכתיות שנוצרו עקב שינויים שחלו במשך השנים, ואת הפתרונות שעשו עם הכרעת הרבנים בנידונים ההלכתיים.

בסיור בפתחת בתיקון העירובים

לאחר מכן התקיים סיור בירושלים בשכונת רמות ב', וגם בו עברו יחד עם אחד מהאחראים בשכונה הרב ויסברג שליט"א, מחבר הגליונות "לערב עירובין", שבקי בפרטי ההלכות והשיטות, והם ראו את ההתמודדות והעשייה המיוחדת, והתפללו בהלכה בכמה וכמה נושאים.

לחי ממשטח שבור, וגם אינו מתחת החוט

לאחר חג הפסח נערך סיור ביישוב דתי שנמצא סמוך לפתח תקוה, שבחלקים מסוימים היו עמודים מסודרים וכשרים, אבל בחמשה מקומות היו עמודים פסולים ממש. החוט היה מהצד, הלחי לא היה במקום תחת החוט, והחבית היתה שקועה באדמה. האברכים ניסו ללמד זכות על המצב שגילו, ודנו אולי לפי שיטה כלשהי שאיננו פוסקים כמותה יהיה אפשרות להתיר את העירוב. הזכירו שיטות, הסבירו את ההכרעות, והתפללו לדמות דבר לדבר, אך למרבה הצער לא מצאו שיטה נכונה להכשירו.

לחי ממשטח שבור ומדידת מקומו

באחד מהמקומות סמכו על כבל חשמל, והעמידו לחי ממשטח (רפסודה) של סחורות והנה לגבי לחי ממשטח כתבנו כמה פעמים שיש בעיה שהוא מחורר ולא שלם, אבל האברכים שראו אותו ציינו מיד שכאן אין לו דין לחי כלל, כיון שהקשר התחתון שלו היה חסר, והיה למטה חלל יותר מג' טפחים, ואין בו גובה י' טפחים וגם אם היה י' הרי הוא תלוי בגובה, בקיצור זה לא עירוב. ניגשנו למקום והוצאנו את מכשיר המדידה של מקום הכבל, וראינו שבנוסף לכך הוא גם לא נמצא תחת הכבל, למרות שהוא נמשך מהעמוד עוד כחצי מטר, אבל העמוד כל כך עקום, שהכבל עוד כעשר ס"מ אחרי. ואפילו משטח רחב, אפשר לטעות במיקום שלו.

הצער היה ניכר על פניהם, הם לא האמינו למראה עיניהם. סיפרנו להם שכבר אמרנו את הדברים לאחראי של הישוב, ובכל זאת לא שינו דבר. בסוף הסיבוב יצאו כולם בהרגשה עמוקה, שחייבים לדאוג לידיעת הציבור בהלכות עירוב, ושידעו שאין לסמוך על עירוב כלשהו עד שיהיה פיקוח של מיישהו מוכר ומוסמך, ובאופן שנשמע ממנו או מגוף מוסמך שידע גם מהי רמת הפיקוח והתיקונים, ולא מספיק שידעו שיש עירוב או אחראי כלשהו. האברכים רצו לעשות תיקון, אולי לקשור לחיים, אבל הבינו שמדובר בעבודה גדולה שצריך לבוא בשיתוף עם הרב ביישוב. ויה"ר שיתקנו אותו בקרוב, וינצלו מחילול השבת רח"ל.

עמוד תאורה מתרחב שנפסל בעקמימות קטנה

בין הדברים שהיו בסיור זה, במקום שקשרו את חוטי העירוב לעמודי תאורה שמתרחבים בחלק התחתון, ובמצב כזה למדנו שהעירוב יכול להיות כשר, כי דנים את החלק התחתון הרחב כעמוד בפני עצמו, ורואים אותו כאילו עולה עד החוט של העירוב, כמו דין לחי. [ואף למשנ"ב בדיון חקק,

השיעורים בעירובין למעשה בזמנינו - מתחילים בשבוע הקרוב! הזדמנות עכשיו, ותהיה ידען כבר בסוף הקיץ. אל תפספס!

העמוד, וגם הוא היה זקוף מעט, והבדק שאל האם אפשר בדיעבד לדחות את התיקון לשבוע הבא.

והנה כידוע בנושא של עמוד עקום, מקילים בעירובים של הישועים, שגם אם ניכרת העקמומיות בכל זאת העירוב כשר בדיעבד, והישועים הפשוטים מסתפקים ברמה כזו. וגם באותו ישוב היה במקומות אחרים קצת עמודים עקומים, אך לא בכזו רמת עקמומיות. וכאן נשאלת השאלה האם יש שיעור של עקמומיות שאין להכשיר אפילו בדיעבד.

ולכאורה באחרונים לא הזכירו שיעור בזה, אמנם בחז"א (ס"ע' ס"ק ו') שבתחילה דן להכשיר עמוד עקום, נקט שאם הוא עולה יותר משיפוע תל המתלקט הוא כשר, ורק אח"כ כתב שאין מקור נאמן להכשירו מהטעם שצריך שהחוט יהיה מכוון כנגד עיקרו של העמוד, לפ"ז צריך שיהיה ישר ממש. ומשמע שלמקילים שלא סברו שצריך מכוון כנגד עיקרו, השיעור יהיה עד שיפוע תל המתלקט, שהוא כ-24.5 מעלות. אך זה קולא גדולה מאוד. בעבר שאלנו את הגר"מ ברלין שליט"א מה השיעור לקולא בישועים, והוא אמר להקפיד שיהיה נראה כצורת הפתחים, ולא כפתח הרום, ואין לזה שיעור מוגדר, אבל בודאי שיש להקפיד הרבה יותר משיפוע תל המתלקט.

לאור הדברים ניסינו לבדוק האם בעמוד הזה יש לפחות שיפוע של תל המתלקט. איך מודדים כזה דבר. יש מכשיר מיוחד שיש בו מד מעלות, וכן יש סוג מיוחד של פלס שהמציאו בשנים האחרונות שיש בו סימונים על רמת השיפוע לפי מעלות, ויש עוד כלי מדידה של תל התלקט. אבל כאן אפשר לעשות חשבון פשוט, לעמוד תחת הראש של העמוד, ולראות כמה גובה ראש העמוד מהקרקע, אם הוא נמצא בגובה קצת יותר משני מטרים, א"כ השיפוע הוא יותר מתל המתלקט, והוא נכלל בהגדרה הראשונה שרואים בה"א של החזו"א. כמובן שזה לא לכתחילה, ואולי גם בקושי בדיעבד, אבל אולי אפשר להשאיר את התיקון הזה לשבוע הבא שנבוא מוקדם, שאל האברך הבודק.

התקנת עמוד מחדש תוך כדי הבדיקה

אמרנו לו, אמנם מדובר בעירוב ברמה של ישובים שבהכרח הם ברמה נמוכה, מחמת שאי אפשר יותר, וגם ביישוב הזה יש עוד עמודים עקומים, אבל רמה כזאת של עקמומיות אין להשאיר, נצא יחד ונתקן. מיד עצרנו קרוב לעמוד ויצאנו למצוא פתרון לייצב אותו באופן זמני. כשניגשנו ראינו שכל האדמה מסביבו נפלה לתעלה המים, והחלטנו שצריך לעשות חפירה חדשה. כולנו התגייסנו במסירות למען השבת, למרות שהזמן דוחק, הוצאנו מהרכב את מגוון המכשירים המיוחדים לעבודות בשטח, לחץ את העמוד ולפרק מגוש הבטון שהיה עליו, לחפור בור חדש, לעשות יציקת בטון, ובס"ד תוך זמן קצר היה עמוד מחובר ישר, וקשרנו עליו את החוטים מחדש, והמשכנו בשמחה שזכינו לתקן במהירות ובתיקון טוב וקבוע. [דרך אגב, במצב שהבטון טרי, קושרים את החוטים בעדינות ללא מתיחה חזקה, כדי שהעמוד לא יתעקם לפני שהבטון מתקשה].

גם זה בזכותך?!

במוצאי חג הפסח הוצרכנו לקנות רכב חדש לצורך עבודות העירוב, לאחר שהרכב הקודם יצא מכלל שימוש. מוקד העירוב רכש את הרכב בחסכנות, אך כמובן שצריך רכב שיוכל לשמש למשימות המורכבות בהתקנת עירובים בשטח, הובלת עמודים בכבישים ראשיים, נסיעה בשדות וכו'. וכבר בשבוע הראשון הוא שימש לתיקון כמה ישובים. לרכישה זו יש עלות לא קטנה, והיא נעשתה בזכות השותפים הרבים שהוזילו מכלספס למען הארגון, בקמפיין "עירובין זה לזה" שנערך בשנה שעברה.

השבוע בעבודת הקודש

אם היית שותף בקמפיין הזה, ותרמת למען הצלת העירובים, דע שגם זה בזכותך!
אם אתה לא מאלו שזכו להיות שותפים במצווה, זכור זאת למציג הבא, את המצוה הזאת אל תשאיר לאחרים, קח את החלק שלך לעולם הבא!

עשיית קרקע מבלוקים האם בטלים לקרקע

סיור נוסף נערך בעירוב שכונתי חדש שהוקם לאחרונה בעיר אלעד, יחד עם האחראים המסורים שביקשו לשמוע הערות, אם ישנם, על מנת לעשות את העירוב בהידור ללא חשש. עברנו וראינו את עבודות המסורה, והם בעצמם כבר הציעו שאלות שהסתפקו בהם. אחת מהשאלות היתה בצורת הפתח זמנית שהעמידו במקום של בניה, ופתאום הבודק הבחין

שחל שינוי במקום בעקבות הבניה, הפועלים חפרו והעמידו את הקרקע שתחת הלחי.

במצב שיש חפירה תחת הלחי הרי הוא נעשה תלוי באויר, ואם יש באויר שתחתיו חלל גובה ג' טפחים הוא פסול, משום דין מחיצה תלויה (שו"ע סי' שס"ג ס"י וס"ז ברמ"א). כיון שבחפירה זו היה קצת יותר מג' טפחים, חיפש האחראי פתרון שיהיה לו קל, בלי לפרק את הלחי ולהרכיבו מחדש, והנה עלה לו רעיון פשוט, להוסיף אבנים תחת הלחי, והם מתבטלים לקרקע [ולענין זה מספיק ביטול לשבת אחת], והקרקע נעשית גבוהה, א"כ שוב הלחי מתחיל תוך ג' טפחים לקרקע. אך השאלה החדשה שהתעוררה לו, האם יכול להשתמש לצורך כך בבלוקים של העבודות.

השאלה לא היתה מצד איסור גזל, כי מצד זה אין קפידא כשהאבנים נשארים בתוך אתר הבניה והפועלים יקחו אותם אחר כך, ואינם נפסלים משימוש, ובפרט שמדובר בנזק שהפועלים עשו ודרך הקבלנים לתקן את הנזקים. אבל השאלה היא מצד הביטול של האבנים לקרקע, כיון שברור שהפועלים יקחו אותם לאחר השבת, אולי אין בזה ביטול לקרקע. ואולי יש לשאול להיפך, מי אמר שצריך ביטול לקרקע, וכי לא ניתן לעשות צורת הפתח ומחיצה על מטוס או על בימה שנבנית ליום אחד.

אלא הביאור הוא שאם השטח הוא על הדבר הזמני, אפשר לבנות עליו צורת הפתח ורשות היחיד גמורה, משא"כ כאשר השטח הוא על קרקע קבועה, ויש בעיה שהמחיצה תלויה, כאן לא יועיל להניח דבר זמני, בגלל

אבנים שהונחו תחת העמוד העומד למלאות חלל

שהוא לא הקרקע, אלא כמובן על גבי הקרקע, ועדיין הקרקע היא מה שתחתיו, ויוצא שהמחיצה תלויה. לכן צריך שהאבנים יהיו בטלים לקרקע. ועי' ברמ"א סי' שנו"א ס"ב שהביא מחלוקת אם מועיל באבנים ביטול לשבת אחת, ובמשנ"ב מבואר שהיקל בזה. לכן גם לעניינו צריך להיות שיועיל ביטול אפילו שבים ראשון הפועלים יקחו אותם, כיון שעכ"פ הרי זה ביטול לשבת אחת.

אך עדיין יש מקום להסתפק, כיון שהוא לא השתמש באבנים סתם המצויות בקרקע, אלא בבלוקים שניכר עליהם שהם מיועדים לבנין, יתכן שדינם כמו חפצים, שבהם לא מועיל ביטול לשבת אחת, ועדיין הם כחפצים המונחים על הקרקע. אלא צריך לקחת אבנים שבורות, או אבני שפה של מדרכה, סוג שמיועד להחשב כקרקע. ואם לא ימצא אבנים כאלו, מומלץ עכ"פ לכסותם בחול, ובכך יחשב כקרקע. אבל בבלוקים גדולים צ"ע האם להקל שהם בטלים בצורה זמנית כל כך.

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

עירובין למעשה

עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
מנחם חיים
054-84-833-20

מוקד העירוב
מנחם חיים
054-84-833-20

כשר או פסול? מהודר או בדיעבד?

את זה תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שעי' "מוקד העירוב"

 כך נראה העמוד במבט מלמעלה. כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?
 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?	 האם חפץ זה נחשב כחפץ או כחפץ? כשר או פסול?

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות

במים הקרובים מתחילים מחזור חדש - לימוד הלכות עירובין למעשה

12 שיעורים! לימוד מקיף, הלכה, פרקטיקה, סיכומים, מבחן, סיור בשטח, תעודות בירושלים: בימי ראשון בסמוך לישבת מיר, בשעה 5:30 אחה"צ

ובאזור צומת בר אילן - בשעה 8:00 בערב

בבני ברק: בימי שלישי בבנה"ס צעירים, בשעה 8:00 בערב

במודיעין עילית: בימי חמישי רח הסאב מסלובדקה, בשעה 8:00 בערב

לפרטים ולהרשמה, בטלפון 055-678-3323

חדש! נפתחה המסגרת החדשה - שלב ב'

"שימוש בבית ההוראה"

להשתלב במענה הטלפוני של "מוקד העירוב"

ההצטרפות לבוגרי השיעורים 0548483320 שלוחה 5